

**Załącznik nr 3 Informacja dotycząca konsultacji Planu Strategicznego dla Wspólnej
Polityki Rolnej na lata 2023-2027 w Polsce**

Wprowadzenie.

Reforma Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) po 2023 roku zakłada, że każde państwo członkowskie przygotuje Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR). Dokument ten będzie obejmował zarówno instrumenty I filaru WPR, tj. płatności bezpośrednie oraz działania sektorowe w zakresie rynków rolnych, jak i II filaru, czyli wsparcie rozwoju obszarów wiejskich. W nowej perspektywie finansowej (lata 2023-2027) WPR nie będzie wdrażana w oparciu o zasadę zgodności realizowanych działań z ustalonymi na poziomie przepisów UE szczegółowymi wymaganiami, ale w oparciu o ocenę osiągniętych efektów i realizowanych celów. W konsekwencji oznaczać to będzie o wiele większą odpowiedzialność państw członkowskich, nie tylko w sprawie wyboru interwencji dostępnych w ramach Planu, zasad i warunków dostępu do wsparcia, ale także precyzyjnego określenia rezultatów realizacji zaplanowanych interwencji (mierzonych odpowiednimi wskaźnikami), oraz stworzenia odpowiedniego systemu kontroli i monitorowania. Państwa członkowskie mają swobodę w kształtowaniu przyszłych instrumentów wsparcia objętych planami i dostosowywania ich do krajowych uwarunkowań, ale przepisy wymagają, także by takie ukierunkowanie interwencji było właściwie uargumentowane w Planie. Z tego względu niezmiernie istotne jest uzgodnienie ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, w tym potencjalnymi beneficjentami, szczegółów dotyczących planowanego wsparcia.

Cele nowej WPR zorientowane są na rentowność i dochody gospodarstw rolnych, bardziej skuteczną realizację polityki w zakresie ochrony środowiska i klimatu, a także na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Przekrojowym celem jest wspieranie wiedzy, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Nowa WPR będzie dążyć do realizacji **dziwięciu celów szczegółowych**:

1. wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego,
2. zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację,
3. poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości,
4. przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii,
5. wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze,
6. przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmocnienie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu,
7. przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,

8. promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa;
9. poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt,

oraz celu przekrojowego *modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystywania*.

Nowa WPR ma być bardziej dostosowana do sytuacji danego państwa członkowskiego. Państwa członkowskie mogą określić większość warunków kwalifikowalności na poziomie krajowym, aby dostosować je do swoich specyficznych potrzeb, uwarunkowań oraz oczekiwań co do osiągnięcia założonych celów. Również obciążenia administracyjne związane z kontrolą mają być zmniejszone dzięki ograniczeniu wymogu spełniania przez beneficjentów końcowych warunków kwalifikowalności określonych na szczeblu UE.

Państwa członkowskie przedstawiają swoje propozycje interwencji (w oparciu o kategorie interwencji wyszczególnione w legislacji UE), mające na celu realizację ww. celów szczegółowych UE oraz celu przekrojowego, a także zidentyfikowanych, na poziomie kraju, potrzeb. W ten sposób każde państwo członkowskie może opracować dla siebie jednolitą i spójną strategię interwencji. Sposób oraz stopień realizacji wyznaczonych przez państwo członkowskie celów będzie oceniany w całym okresie programowania poprzez jednolite dla całej UE wskaźniki rezultatu.

Harmonogram i tempo prac nad przygotowaniem Planu były powiązane z tempem prac nad reformą WPR (ramami prawnymi) na poziomie instytucji UE. Prace nad projektem Planu prowadzono w oparciu o przepisy projektu rozporządzenia w sprawie planów strategicznych uwzględniającego zmiany wynikające z przyjęcia tzw. podejścia ogólnego (dok. 12148/20 z dn. 21.10.2020 r.) oraz na podstawie konkluzji Rady Europejskiej z 17-21 lipca 2020 r. w sprawie wieloletnich ram finansowych na lata 2021-2027 (EUCO 10/20). W pracach nad przygotowaniem Planu uwzględniono, także przepisy projektów rozporządzeń dotyczących finansowania i monitorowania WPR oraz wsparcia rynkowego.

Podstawą do proponowanych w PS WPR rozwiązań była szczegółowa diagnoza sytuacji rolnictwa, sektora rolno spożywczego oraz obszarów wiejskich. W projektowaniu Planu zostały również uwzględnione zalecenia Komisji Europejskiej (KE) zgłoszone dla każdego państwa członkowskiego, w tym również dla Polski. Cennym wkładem, determinującym ostateczny kształt projektu Planu, były także wyniki trzyetapowego procesu konsultacji publicznych.

Podstawa prawna i cel konsultacji społecznych.

1 czerwca 2018 r. Komisja Europejska (KE) przedstawiła pakiet trzech projektów rozporządzeń ustanawiających przepisy dotyczące realizacji Wspólnej Polityki Rolnej w latach 2021–2027. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozpoczął prace nad opracowaniem projektu Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dla Polski (PS WPR) na podstawie następujących wniosków KE:

1. *Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 [COM(2018)392];*
2. *Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenie (UE) nr 1306/2013 [COM(2018)393].*

Na gruncie prawa krajowego podstawę dla przygotowania PS WPR stanowi art. 14g ust. 4a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), zgodnie z którym minister właściwy do spraw rozwoju wsi opracowuje między innymi dokumenty mające na celu wdrożenie wsparcia finansowanego z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji lub Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Konsultacje społeczne projektu Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 były kolejnym etapem w procesie programowania tego dokumentu.

Głównym celem konsultacji społecznych było poznanie perspektywy i potrzeb różnych środowisk życia społecznego - gospodarczego na poziomie lokalnym, regionalnym oraz ogólnopolskim, jak również próba zaangażowanie tych środowisk w proces programowania, tj. zachęcenia do współtworzenia Planu.

Ogólnym celem konsultacji było poszukiwanie optymalnych rozwiązań, które pozwolą Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjąć decyzję, co do kształtu wsparcia dla sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich, w największym stopniu realizując zasadę dobra wspólnego.

W trakcie konsultacji publicznych, pod ocenę interesariuszy działających na rzecz sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich, poddane zostały trzy kolejne wersje projektu PS WPR na lata 2023-2027, uwzględniające ambitne cele zreformowanej Wspólnej Polityki Rolnej, określone m.in. w dwóch kluczowych strategiach: Strategii „od pola do stołu” oraz Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 r.

Tryb i organizacja konsultacji społecznych projektu Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027.

Konsultacje publiczne Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 przeprowadzone zostały w okresie 18 grudnia 2020 roku -25 listopada 2021 roku, w następujących trzech etapach:

- ✓ I etap od 18 grudnia 2020 r. do 1 lipca 2021 r. dla projektu PS WPR (wersja 1.0),
- ✓ II etap od 30 lipca 2021 r. do 14 września 2021 r. dla projektu PS WPR 2023-2027 (wersja 2.0),
- ✓ III etap od 4 listopada 2021 r. do 25 listopada 2021 r. dla projektu PS WPR 2023-2027 (wersja 3.0) w ramach konsultacji prognozy oceny oddziaływania na środowisko.

Konsultacje nad tym niezwykle ważnym dokumentem odbywały się w szczególnie trudnych i bezprecedensowych dotąd okolicznościach, tj. w stanie pandemii wywołanej rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2. Z uwagi na panujące obostrzenia sanitarne możliwości przeprowadzenia konsultacji społecznych w sposób tradycyjny, np. poprzez organizację spotkań stacjonarnych, zostały bardzo mocno ograniczone, a wręcz okresowo stały się niemożliwe do zrealizowania. W związku z tym, wychodząc naprzeciw wyzwaniom oraz mając na względzie niezwykle istotną rolę wszystkich sugestii obywatelskich, na potrzeby przeprowadzenia konsultacji została stworzona dedykowana strona internetowa na portalu gov.pl pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/wprpo2020>

Na stronie opublikowana została pierwsza wersja projektu Planu wraz ze wszystkimi załącznikami oraz udostępniony został formularz ankietowy, tzw. *webankieta*, za pośrednictwem której wszystkie zainteresowane strony mogły zgłaszać uwagi i komentarze do poszczególnych części dokumentu. Poza tym, na stronie zamieszczone zostały informacje wyjaśniające kontekst opracowywanego Planu dla reformowanej Wspólnej Polityki Rolnej, tj. projektu aktów prawnych procedowanych na poziomie instytucji UE, unijne strategie.

Uzupełnieniem tej formy konsultacji były organizowane w formule zdalnej spotkania z różnymi grupami interesariuszy.

Upowszechnienie informacji o konsultacjach.

Priorytetem procesu konsultacji społecznych PS WPR była jego powszechność i transparentność. Dlatego też informacje o rozpoczęciu konsultacji publicznych projektu Planu zostały szeroko rozpowszechnione w mediach ogólnokrajowych (radio, TV, Internet, social media), oraz branżowych (m.in. Agrobiznes, TopAgrar, FARMER, AgroFakt, AgroNews).

Informacje zostały również rozesłane do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR), Krajowej Rady Izb Rolniczych (KRIR), jednostek doradztwa rolniczego, Lokalnych Grup Działania (LGD), Rady Dialogu Społecznego (RDS) oraz wszystkich gmin w Polsce, które zostały poproszone o włączenie się w proces rozpowszechnienia informacji o trwających konsultacjach, poprzez rozpowszechnienie w lokalnych środowiskach, tak żeby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców. Dodatkowo, biorąc pod uwagę że część społeczeństwa, która nadal ma ograniczony dostęp do rozwiązań cyfrowych, informacje o konsultacjach publicznych projektu Planu w postaci infografik, plakatów, czy materiałów gotowych do wydruku przekazane zostały wszystkim gminom w Polsce, ARiMR, KOWR i LGD, z możliwością udostępnienia na tablicach informacyjnych w siedzibach tych instytucji. Istotną rolę odegrało poinformowanie o rozpoczęciu konsultacji PS WPR, wszystkich LGD oraz gmin w Polsce, co znalazło odzwierciedlenie w późniejszej aktywności tych podmiotów w całym procesie konsultacyjnym.

Aktywność podmiotów na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

W proces konsultacji włączone zostały podmioty reprezentujące zarówno poziom lokalny (LGD, gminy, lokalne stowarzyszenia, związki branżowe, koła gospodyń wiejskich, indywidualni rolnicy, przedsiębiorcy, mieszkańcy małych miejscowości wiejskich), poziom regionalny (urzędy marszałkowskie, urzędy wojewódzkie, regionalne izby rolnicze, ośrodki doradztwa rolniczego) oraz poziom krajowy (ARiMR, KOWR, CDR, ministerstwa, instytucje naukowo-badawcze, partnerzy społeczno - ekonomiczni działający na poziomie krajowym).

Od momentu opublikowania pierwszej wersji projektu PS WPR, tj. 18 grudnia 2020 roku do dnia 25 listopada 2021 rok, tj. zakończenia konsultacji społecznych trzeciej wersji projektu PS WPR w tym w ramach konsultacji prognozy oddziaływania na środowisko, dedykowana konsultacjom strona internetowa **odnotowała 40787 odsłon**, a poprzez **webankietę wpłynęło 4984 uwag**, postulatów, propozycji zmian i komentarzy.

Dodatkowo, za pośrednictwem innych form przekazu - tradycyjnej poczty, poczty elektronicznej oraz ePUAP do Ministerstwa RiRW **wpłynęło 917 pism**, w których zostały zgłoszone uwagi do PS WPR.

Najaktywniejszą grupą zgłaszającą uwagi podczas wszystkich trzech etapów konsultacji były podmioty reprezentujące poziom lokalny, tj. Lokalne Grupy Działania, gminy, oraz osoby fizyczne – rolnicy, przedsiębiorcy.

Na poziomie regionalnym została wyraźnie odnotowana aktywność urzędów marszałkowskich oraz wojewódzkich izb rolniczych.

Na poziomie ogólnopolskim – krajowym zostały zgłoszone uwagi przez ministerstwa, jednostki dotychczas zaangażowane we wdrażanie programów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych ze środków UE, tj. ARiMR, KOWR, CDR, a także od krajowych partnerów społecznych i gospodarczych.

I etap. Konsultacje społeczny projektu PS WPR (wersja 1.0).

18 grudnia 2020 roku Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi skierował do konsultacji publicznych pierwszą wersję projektu Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej.

Konsultacje projektu początkowo zaplanowane zostały w okresie od 18 grudnia 2020 r. do 15 lutego 2021 r. Jednak przedłużające się prace legislacyjne na poziomie UE oraz znaczące zainteresowanie ogółu społeczeństwa projektem, spowodowały, że podjęto decyzję o pozostawieniu aktywnego formularza na stronie dedykowanej konsultacjom, umożliwiając tym samym jak największej liczbie zainteresowanych, dostęp do komentowania dokumentu.

W związku z tym, faktyczny okres I etapu konsultacji społecznych trwał od 18 grudnia 2020 roku do 1 lipca 2021 r.

Zakres projektu

Pierwszy projekt Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, obejmował opis strategiczny, ustalenie priorytetów potrzeb, opis interwencji dla I oraz II filaru oraz opis interwencji sektorowych. Ze względu na brak rozstrzygnięć na poziomie UE w zakresie pakietu legislacyjnego WPR po 2020 roku, a także ze względu na fakt, że ostateczne rozstrzygnięcia, co do wieloletniego budżetu UE przyjęte zostały w połowie grudnia 2020 roku, dokument nie zawierał w części dotyczącej opisu interwencji jednostkowych stawek pomocy, budżetu oraz wskaźników monitorowania produktu i rezultatu.

Aktywność podmiotów na poziomie: krajowym, regionalnym, lokalnym.

W ramach I etapu konsultacji wpłynęło poprzez *webankietę* **3 406 postulatów** oraz za pośrednictwem poczty tradycyjnej, e-mail oraz ePUAP **736 pism**.

Najwięcej propozycji zmian Planu dotyczyło **finansowania podejścia Leader**, stanowiły one ponad 30% wszystkich uwag zgłoszonych poprzez webankietę, **ekoschematów** - 10%, **zmian w poszczególnych interwencjach**, diagnozach i **priorytetyzacji** potrzeb oraz **organizacji** prac nad projektem.

II etap. Konsultacje społeczne projektu PS WPR 2023-2027 (wersja 2.0).

Konsultacje drugiego projektu PS WPR odbyły się w okresie od 30 lipca do 14 września 2021 roku.

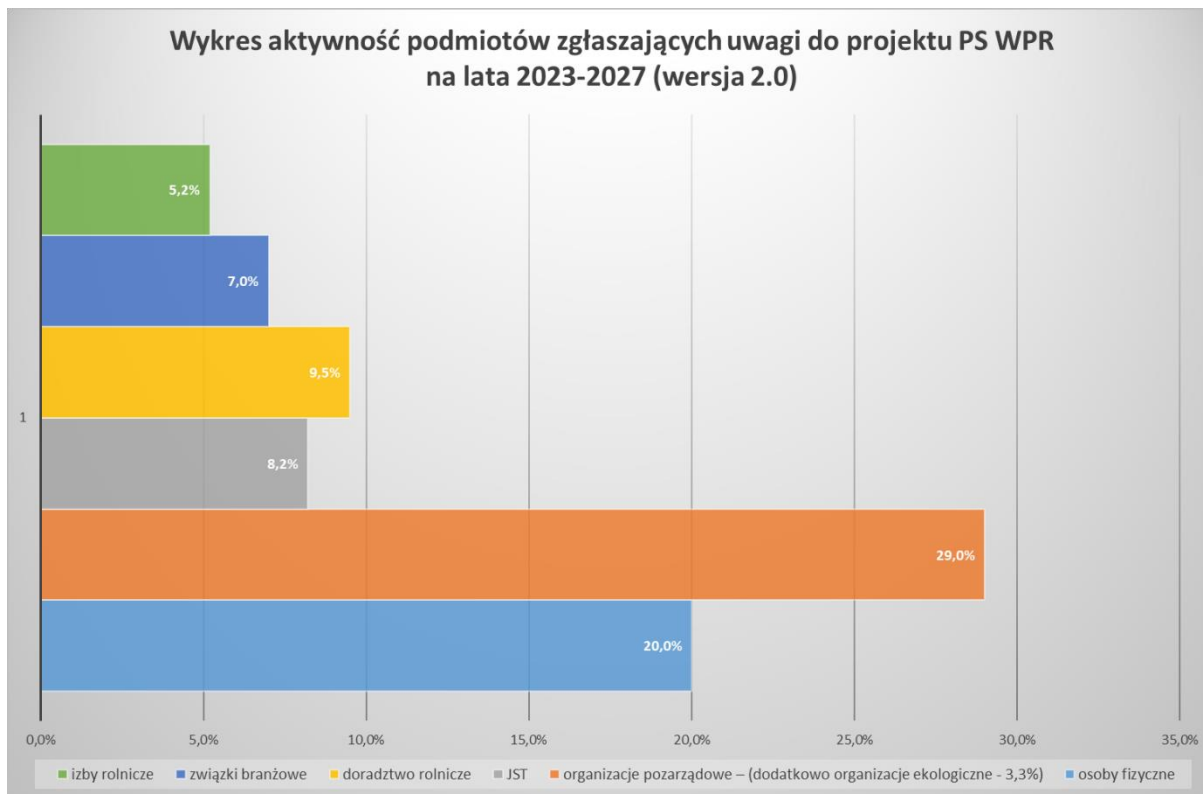
Zakres projektu

26 czerwca 2021 roku, Rada UE przyjęła kompromis w zakresie pakietu legislacyjnego WPR po 2020 roku. Umożliwiło to dokończenie prac i uzupełnienie projektu drugiej wersji PS WPR o część strategiczną (w tym wskaźniki monitorowania), budżet Planu, określenie jednostkowych stawek pomocy w ramach poszczególnych interwencji. Dodatkowo, została doprecyzowana kryteria dostępu i wyboru. Został rozszerzony zakres zadań planowanych do realizacji przez samorządy województw w ramach Krajowej Sieci WPR (KSOW+). W projekcie uwzględniono, także szereg uwag zgłoszonych w pierwszym etapie konsultacji.

Aktywność podmiotów na poziomie: krajowym, regionalnym, lokalnym.

W trakcie II etapu konsultacji wpłynęło poprzez *webankietę* **1 213 postulatów** oraz za pośrednictwem poczty tradycyjnej, e-mail oraz ePUAP **75 pism**.

Najwięcej propozycji zmian w projekcie Planu dotyczyło **ekoschematów** - stanowiły one ponad 14% wszystkich uwag zgłoszonych poprzez *webankietę*, **interwencji w formie płatności bezpośrednich** - wsparcie dochodów związanych z wielkością produkcji – 4,5%, **interwencji w sektorze pszczelarskim** – 3,2%, **interwencji na rzecz ochrony cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000** – 3%, **interwencji na rzecz scaleń gruntów** wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym – 5,6%, konieczności zapewnienia **wsparcia infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich** - 3%, **interwencji LEADER** - 2,9%, **interwencji na rzecz systemów jakości** 2,8 % oraz wsparcia ich uczestników 2,5%.

Część zgłoszonych uwag (5,7%) odnosiła się także do informacji zawartych w części diagnostycznej Planu.

III etap. Konsultacje społeczne w ramach trwającego postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu PS WPR 2023-2027 (wersja 3.0).

Zakres projektu

Trzecia wersja projektu PS WPR na lata 2023-2027 została uzupełniona o uwagi zgłoszone w trakcie II etapu konsultacji przez ewaluatora oceny ex-ante Planu. Projekt uwzględniał, również częściowo uwagi zgłoszone przez Komisję Europejską.

Postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Zasady przeprowadzania postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko określają przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2021.247). Postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przebiegało w czterech etapach, tj.:

1. Uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Minister RiRW w dniu 21 grudnia 2021 roku wystąpił do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Głównego Inspektora Sanitarnego o określenie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu PROW 2014-2020.

Oba organy uzgodniły zakres prognozy oddziaływania na środowisko: Główny Inspektor Sanitarny w piśmie z dnia 19 stycznia 2021 r., a Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w piśmie z dnia 25 stycznia 2021 r .

2. Sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko.

Prace nad prognozą oddziaływania na środowisko projektu PS WPR 2023-2027 były prowadzone od lutego 2021 roku przez instytuty badawcze: Instytut Technologiczno Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Ogrodnictwa - Państwowy Instytut Badawczy, Państwowy Instytut Weterynaryjny - Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin - Państwowy Instytut Badawczy (łącznie 59 ekspertów).

W efekcie przeprowadzonych przez Instytuty prac, prognoza oddziaływania na środowisko projektu PS WPR 2023-2027 została zaktualizowana w oparciu o trzecią wersję projektu Planu Strategicznego WPR.

3. Uzyskanie wymaganych opinii.

Minister MRiRW w dniu 5 listopada r. przekazał trzecią wersję projektu Planu Strategicznego WPR, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, do zaopiniowania przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Głównego Inspektora Sanitarnego z prośbą o wydanie opinii w terminie 21 dni.

Główny Inspektor Sanitarny w piśmie z 25 listopada 2021 r, po przeanalizowaniu trzeciej wersji projektu Planu Strategicznego WPR, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko nie wniósł uwag.

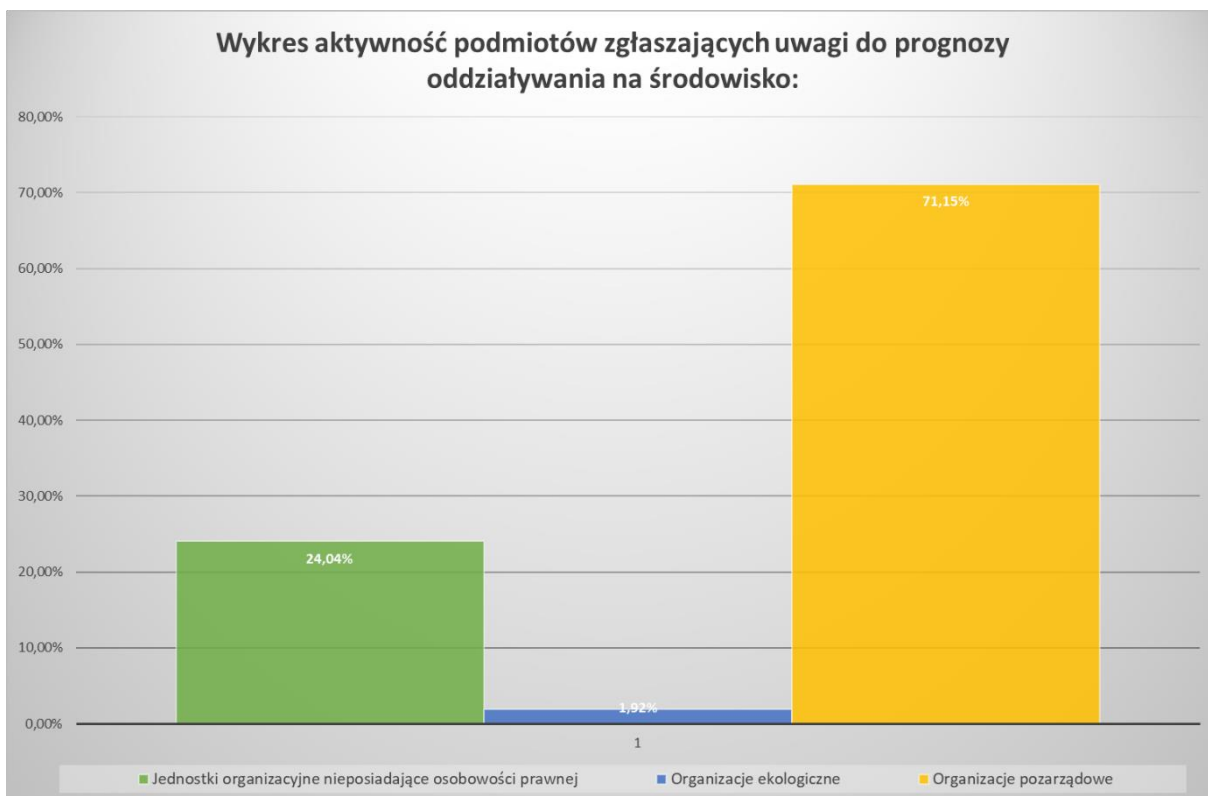
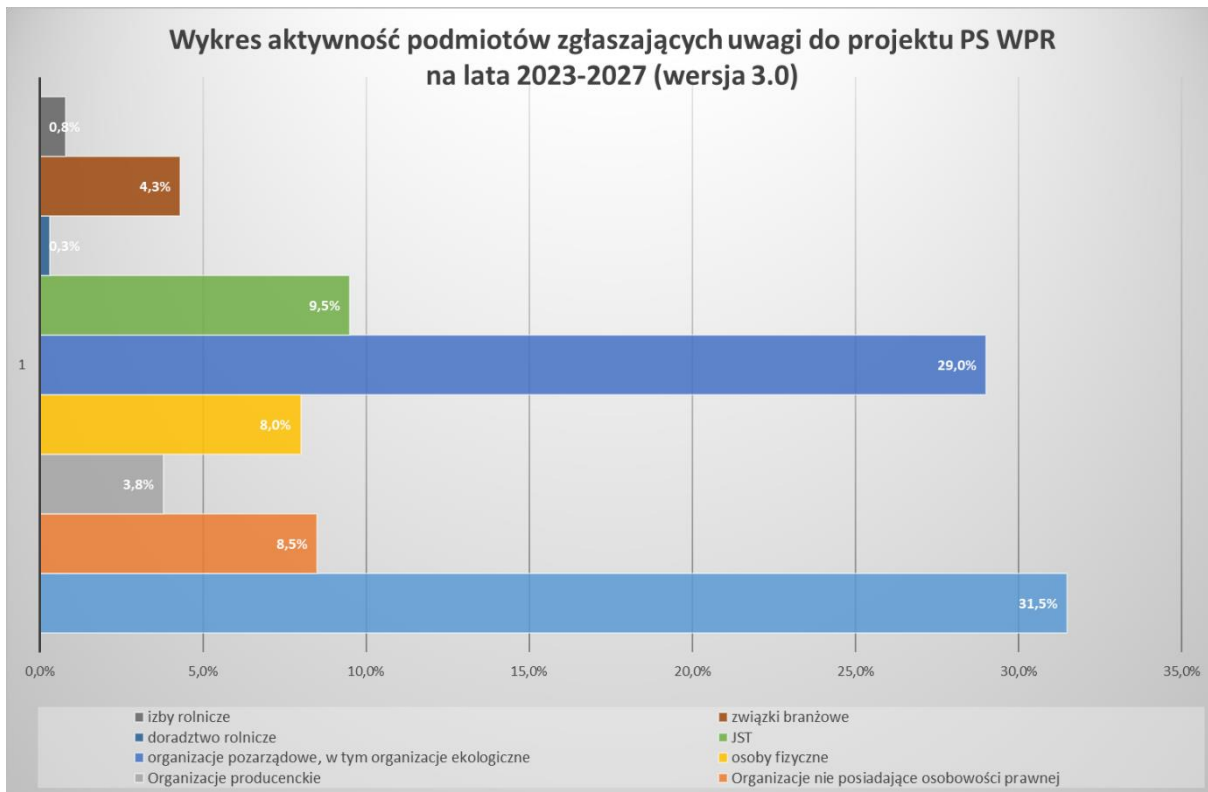
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska do dnia 6 grudnia 2021 r nie przekazał jeszcze swojej opinii.

4. Zapewnienie udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Ostatnim etapem postępowania były konsultacje publiczne trzeciej wersji projektu Planu Strategicznego WPR oraz prognozy oddziaływania na środowisko. Konsultacje tej wersji projektu PS WPR trwały w okresie od 4 do 25 listopada 2021 roku.

Aktywność podmiotów na poziomie: krajowym, regionalnym, lokalnym.

W ramach III etapu konsultacji wpłynęło poprzez *webankietę* **364 postulaty**, z czego 260 odnosiło się do trzeciej wersji projektu PS WPR na lata 2023-2027 oraz 104 uwag zostało zgłoszonych do prognozy oddziaływania na środowisko. Za pośrednictwem poczty tradycyjnej, e-mail oraz ePUAP zostało przekazanych **106 pism**, które w głównej mierze odnosiły się do projektu Planu.

Przed zatwierdzeniem przez Radę Ministrów Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu PS WPR na lata 2023-2027 (wersja 3.0) została zaktualizowana o zgłoszone w ramach konsultacji postulaty.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego. Strona samorządowa zgłosiła szereg uwag do zaproponowanych w trzeciej wersji projektu Planu rozwiązań, w szczególności w zakresie instrumentów wsparcia adresowanych dla rozwoju obszarów wiejskich, w tym sposobu ich wdrażania, a także w zakresie interwencji LEADER. Część uwag dotyczyła, także zagadnień, które były już przewidziane w drugiej wersji projektu Planu, a do których wcześniej strona samorządowa uwag nie zgłaszała.

Spotkania konsultacyjne.

Od początku prac nad projektem Planu zorganizowano ponad 200 spotkań konsultacyjnych, z czego, od momentu rozpoczęcia konsultacji publicznych (tj. 18 grudnia 2020 roku) odbyło się ponad 80 spotkań. Objęły one zakresem, m.in. takie obszary tematyczne jak: dochody rolników, interwencje sektorowe, konkurencyjność gospodarstw – konsolidacja, EPI, systemy jakości, środowisko i klimat, strategia dla młodych, Leader, Smart Village, bezpieczna żywność oraz dobrostan zwierząt, transfer wiedzy, cyfryzacja oraz doradztwo – AKIS, czy zarządzanie ryzykiem. Dzięki temu możliwe było omówienie, z udziałem zewnętrznych przedstawicieli różnych środowisk, ekspertów i interesariuszy, m.in. zakresu wsparcia gospodarstw rolnych, ekoschematów, dobrostanu zwierząt, definicji aktywnego rolnika, doradztwa, czy różnych form współpracy dla skracania łańcuchów dostaw. Ze względu na obostrzenia sanitarne wynikające z wprowadzenia pandemii wywołanej rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, większość spotkań odbyła się w trybie on-line z wykorzystaniem dostępnych narzędzi informatycznych (MS Teams, Zoom, EveneaLive, SliDo).

Spotkania eksperckie organizowane przy Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W trakcie całego procesu programowania Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, MRiRW współpracowało z wieloma instytucjami w zakresie szczegółowych zagadnień, zarówno na etapie identyfikacji potrzeb, ustalania priorytetów jak i zakresu oraz warunków realizacji poszczególnych interwencji z uwzględnieniem komplementarności względem innych programów i polityk. Wśród tych instytucji są m.in: urzędy centralne, w tym Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Wody Polskie, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Centrum

Doradztwa Rolniczego oraz wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego (ODR). Prowadzone były również dyskusje z organizacjami pozarządowymi, samorządami województw, organizacjami społeczno-gospodarczymi, zarówno reprezentującymi uczestników sektora rolno-żywnościowego (w tym m.in. izby rolnicze, członkowie Porozumienia Rolniczego, związki, zrzeszenia, federacje, stowarzyszenia producentów rolnych, członkowie Komitetu Monitorującego PROW 2014-2020, inne). Niezwykle istotnym wsparciem eksperckim w wypracowywaniu zapisów PS WPR, była współpraca z przedstawicielami organizacji prośrodowiskowych (w tym m.in. Koalicja Żywa Ziemia, Stowarzyszenie Polska Ekologia, Polska Izba Żywności Ekologicznej, WWF, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Centrum Ochrony Mokradeł i inne).

W ramach prac nad ekoschematami resort rolnictwa przeprowadził spotkania konsultacyjno – eksperckie z udziałem przedstawicieli instytutów naukowych, ośrodków doradztwa rolniczego, ARiMR, resortu środowiska i organizacji branżowych, organizacji prośrodowiskowych, a także przeprowadzono ankietę on-line mającą na celu ocenę potencjalnego zainteresowania wybranymi praktykami. Spotkania te dotyczyły wsparcia do powierzchni upraw ekologicznych i dobrostanu zwierząt, w których uczestniczyli przedstawiciele branż i organizacji rolników potencjalnie zainteresowanych tego rodzaju wsparciem, a także spotkania dotyczące interwencji w formie płatności bezpośrednich.

Dodatkowo, MRiRW przeprowadziło szereg spotkań informacyjno–konsultacyjnych z przedstawicielami organizacji sektora rolnego (grup producentów rolnych, organizacji producentów, spółdzielni, związków i organizacji rolników), tj. podmiotów potencjalnie uprawnionych do realizacji interwencji sektorowych w ramach Planu. Odbyły się również spotkania z przedstawicielami branż, podczas których przedstawiono propozycję KE w zakresie wsparcia rynków rolnych w ramach nowej WPR (interwencji, jakie będą mogły być podejmowane w poszczególnych sektorach).

Odbyły się także spotkania konsultacyjne w ramach *Grupy roboczej wspierającej wypracowanie rozwiązań z zakresu działania Zespołu do spraw opracowania Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2021-2027 sektorowych interwencji oraz celu szczegółowego nr 3 WPR: Poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości.*

Ważnym elementem spotkań konsultacyjno-eksperskich była współpraca MRiRW z przedstawicielami lokalnych grup działania, która odbywała się w ramach posiedzeń Grupy Tematycznej ds. podejścia LEADER (GTL), przy grupie roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW).

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi skierował do Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich oraz Polskiej Sieci LGD, skupiającej przedstawicieli większości sieci regionalnych, prośbę o konsultacje kształtu podejścia RLKS w przyszłej perspektywie finansowej. Do konsultacji

przekazano, również roboczy materiał opisujący propozycję podejścia do wdrażania RLKS w formule wielofunduszowej. Prośba o opinię i uzupełnienia została przekazana do wszystkich urzędów marszałkowskich oraz do Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Celem tej konsultacji było ustalenie skali zainteresowania podejściem wielofunduszowym w ramach RLKS i zaopiniowanie propozycji MRiRW w zakresie rozwiązań prawnych i proceduralnych związanych z tym podejściem. Dalsza dyskusja będzie odbywać się z udziałem LGD.

Propozycje legislacyjne UE były przedstawiane, także samorządom województw, zarówno na posiedzeniach GTL jak i na spotkaniach koordynacyjnych samorządów województw oraz podczas posiedzeń Związku Województw RP.

Wojewódzkie zespoły eksperckie. W 2017 r. zostały zainaugurowane prace 16 wojewódzkich Zespołów analizujących szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich w województwach do 2030 r. Zadaniem zespołów była pomoc w przełożeniu zapisów przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) na uwarunkowania poszczególnych województw, w celu dopasowania interwencji publicznej do specyfiki regionów. Zespoły wypracowały 16 diagnoz wojewódzkich w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i sektora rolno-spożywczego. Diagnozy te wykorzystano w pracach nad strategią SZRWiR 2030. Wyniki prac zespołów były wykorzystane, również w pracach nad diagnozą i analizami SWOT Planu. W dalszych pracach nad Planem zakłada się bezpośrednie zaangażowanie członków Zespołów, w szczególności w zakresie zróżnicowania terytorialnego i hierarchizacji potrzeb oraz projektowania interwencji Planu. Również istotne znaczenie w dotychczasowych pracach o charakterze diagnostycznym Planu pełniły wyniki prac przedmiotowych zespołów analizujących szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich. W skład zespołów wchodzi przedstawiciele najważniejszych instytucji oraz organizacji rolniczych, urzędów statystycznych, regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, jednostek samorządu terytorialnego, organizacje i związki branżowe rolników, reprezentujące wiodące sektory gospodarcze w poszczególnych regionach (np. spółdzielnie mleczarskie, przedsiębiorstwa nasienne, producenci maszyn rolniczych i inne), LGD, partnerzy społeczni.

Zespół wspierający prace w zakresie projektowania rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa ze środków europejskich na lata 2021-2027. W celu włączenia partnerów publicznych, gospodarczych, społecznych w prace nad Planem, powołano *Zespół wspierający prace w zakresie projektowania rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa ze środków europejskich na lata 2021–2027* (Zarządzenie nr 28 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 lipca 2020 r.). Intencją powołania tego gremium było nadanie bardziej formalnego trybu partnerskiej współpracy pomiędzy szerokim gronem interesariuszy w przygotowanie zakresu

wsparcia i koordynacji wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w ramach wszystkich środków UE. W szczególności, prace Zespołu ułatwiły wypracowanie komplementarności i koordynację interwencji pomiędzy instrumentami wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rybołówstwa i politykami krajowymi. Będą służyły również zachowaniu spójności w ramach instrumentów wsparcia projektowanych w ramach poszczególnych celów Wspólnej Polityki Rolnej. Do udziału w pracach Zespołu zostało zaproszone grono przedstawicieli ministrów, jednostek i stowarzyszeń, jst, instytucji pośredniczących i wdrażających, środowisk naukowych i eksperckich, a także przedstawicieli Zespołów wojewódzkich analizujących szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich, przedstawiciele jednostek doradztwa rolniczego, samorządu rolniczego oraz organizacji społecznych, branżowych i pozarządowych.

Zespół do spraw opracowania Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2021-2027 wspierający pracę MRiRW. Przyjęto założenie, że pierwszy projekt Planu zostanie przygotowany w oparciu o wiedzę i zasoby kadrowe MRiRW ze wsparciem eksperckim ze strony podmiotów zewnętrznych oraz szerokim zaangażowaniem przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, w tym środowisk rolniczych. Do tego celu został powołany **Zespół do spraw opracowania Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2021–2027** (*Zarządzenie nr 72 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 września 2019 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw opracowania Planu strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2021–2027*). Zespół składał się z przedstawicieli departamentów i biur MRiRW, przedstawicieli jednostek naukowych, przedstawicieli ARiMR, KOWR, CDR, oraz inne osoby (niebędące członkami Zespołu, w szczególności przedstawiciele organów administracji rządowej i samorządowej, środowisk naukowych oraz organizacji społecznych, branżowych i pozarządowych).

Współpraca z Komisją Europejską w procesie programowania PS WPR 2023-2027.

W całym procesie programowania Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej prowadzona była bieżąca współpraca i konsultacje ze służbami Komisji Europejskiej, m.in. w ramach powołanych przez KE zespołów eksperckich (Geo-hub), grup roboczych i komitetów (RDC, ENRD). W projektowaniu Planu zostały uwzględnione, również zalecenia Komisji Europejskiej (KE) zgłoszone dla każdego państwa członkowskiego, w tym również dla Polski (przekazane 18 grudnia 2020 r.), określające konkretne potrzeby i kierunki wsparcia, które powinny być realizowane, aby osiągnąć wyznaczone dla WPR cele ogólne i szczegółowe. Rekomendacje były pomocne w ukierunkowaniu PS WPR, w taki sposób, aby możliwe było optymalne osiągnięcie celów UE przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich.

Konsultacje Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – stanowiska mające wpływ na kształt dokumentu.

Zgłoszone w trzyetapowym procesie konsultacji uwagi i propozycje zmian, były w trakcie opracowywania Planu wnikliwie analizowane, m.in. uwzględniając kształt przepisów UE i krajowych, jak i możliwości budżetu Planu. W prowadzonym stałym dialogu z interesariuszami sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich wypracowano szereg rozwiązań, które w średnim i długim okresie, przyczynią się do dalszej modernizacji i rozwoju polskiego rolnictwa i polskiej wsi.

Poniżej przedstawiono **zmiany wynikające ze zgłaszanych w konsultacjach uwag**. Dokument nie odnosi się do konkretnych postulatów, jednak wskazuje odniesienie się do nich. W efekcie konsultacji społecznych projektu Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027 wprowadzono szereg zmian, które mają bezpośrednie oddziaływanie na:

Dochodowość rolnictwa

- w zakresie płatności redystrybucyjnej ustalono, że wsparciem objęte zostaną również gospodarstwa posiadające 1-2 ha użytków rolnych, co oznacza, że płatność będzie przyznawana rolnikom posiadającym gospodarstwa o powierzchni od 1 do 50 ha użytków rolnych, przy czym płatność będzie wypłacana maksymalnie do 30 ha. Ponadto zaproponowano wyższy poziom finansowania płatności redystrybucyjnej (zwiększenie z 10,7% do ok. 11,57%).
- w zakresie płatności do bydła i płatności do krów wprowadzono regionalne zasady realizacji wsparcia. Umożliwiono także objęcie wsparciem gospodarstw bez względu na liczbę szt. w stadzie, przy czym wsparcie będzie przyznawane do 20 szt. Odstąpiono od wprowadzenia wymogu dotyczącego minimalnego poziomu obsady zwierząt (DJP/ha).
- wprowadzono definicję aktywnego rolnika, zgodnie z którą podmioty znajdujące się na tzw. liście negatywnej działalności gospodarczej i otrzymujące powyżej 5 000 EUR płatności bezpośrednich będą weryfikowani pod względem prowadzenia działalności rolniczej
- zwiększono pulę środków na wsparcie do roślin strączkowych na ziarno.
- odstąpiono od wdrożenia mechanizmu zmniejszenia płatności (*cappingu*),

- w zakresie wsparcia inwestycyjnego na rzecz OZE i poprawy efektywności energetycznej gospodarstw rolnych zrezygnowano z określania progu wielkości gospodarstw uprawnionych do wsparcia.

Środowisko i klimat

Ekoschematy:

Najważniejsze zmiany można podzielić na trzy kategorie

a) doprecyzowanie wymagań lub zakresu danej interwencji:

- w odniesieniu do ekoschematu: Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt zwiększono górny limit obsady z 1,5 do 2 DJP. Zmiana ta nadal pozwoli na realizację celu ekoschematu jakim jest ochrona bioróżnorodności poprzez właściwe gospodarowanie TUZ o niskiej wartości produkcyjnej, a jednocześnie uspołjni podejście z II filarem.
- przypadku ekoschematu: Wymieszanie obornika w ciągu 12 godzin podjęto decyzję o rezygnacji z obowiązku przykrywania obornika w miejscu składowania.
- w ekoschemacie - Uproszczone systemy uprawy rozszerzono zakres wymogów o obowiązek pozostawienia na polu całości resztek poźniwnych w formie mulczu, co przyczyni się do ochrony gleby przed parowaniem wody.
- w ramach ekoschematu – Zróżnicowana struktura upraw zmniejszono minimalny udział upraw gatunków roślin mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej z 25% na 20%, podwyższono maksymalny udział zbóż i rzepaku z 50% do 65%, oraz udział upraw mających ujemny wpływ na bilans materii organicznej (m.in.: okopowe) z 25% do 30%.
- w odniesieniu do ekoschematu – Rolnictwo ekologiczne m.in.:
  - odstąpiono od połączenia płatności do TUZ i upraw paszowych na GO.
  - odstąpiono od wymogu utrzymania sadów przez 2 lata po zakończeniu realizacji zobowiązania ekologicznego.
- w odniesieniu do ekoschematu – Dobrostan zwierząt m.in.:
  - rozszerzono zakres wsparcia o kozy;
  - wprowadzono możliwość uproszczonej realizacji w odniesieniu do zwierząt utrzymywanych w systemie rolnictwa ekologicznego;
  - w przypadku opasów:

- odstąpiono zarówno od warunkowania płatności od sposobu uboju, jak i od wprowadzenia dobrowolnej premii ubojowej za ubój z ogłuszeniem,
- odstąpiono od braku możliwości łączenia płatności do opasów z płatnościami do mamek,
- wyodrębniono wariant dotyczący zapewnienia opasom zwiększonej powierzchni (bez wybiegów).
- w przypadku świń - zwiększono stawki płatności.
- zmodyfikowano niektóre wymagania.

b) wprowadzenie nowych interwencji, tj.:

- ekoschematu - Biologiczna ochrona upraw polegającego na wsparciu rolników, którzy zastosują zabieg ochrony roślin przy użyciu preparatów mikrobiologicznych.
- ekoschematu - Przeznaczenie 7 % powierzchni GO w gospodarstwie na obszary nieprodukcyjne, w którym ostatecznie ograniczono zakres powierzchni GO przeznaczonych na obszary nieprodukcyjne z 10% na 7%.

c) rezygnacji z następujących ekoschematów:

- ekoschemat – Zimowe pożytki dla ptaków i Zielone ścierniska.
- ekoschemat – Zagospodarowanie resztek poźniowych i poplonowych w formie mulczu. Praktyka stała się elementem ekoschematu - Uprozczone systemy uprawy.

Zobowiązania środowiskowe, klimatyczne i inne zobowiązania w dziedzinie zarządzania

W wyniku uwag zgłoszonych w ramach konsultacji publicznych, a także w związku z wnioskami zawartymi projekcie prognozy oddziaływania na środowisko, w wersji finalnej (III projekt PS) wprowadzono szereg zmian wychodzących naprzeciw oczekiwaniom rolników, w zakresie projektowanych interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych, w tym głównie z nich to:

1. Interwencje Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków ptaków na obszarach Natura 2000 i Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków ptaków poza obszarami Natura 2000 - wydzielono wariant dotyczący ochrony dubelta i kulika.

W II wersji projektu PS WPR 2023-2027 proponowany był wariant ukierunkowany na ochronę siedlisk ptaków siewkowych, w tym dubelta i kulika. W wyniku zgłoszonych w ramach konsultacji uwag, wskazujących na specyficzne potrzeby użytkownika rolniczego siedlisk tych dwóch gatunków i związaną z tym potrzebę zróżnicowania stawek płatności, wydzielono

osobny wariant dla dubelta i kulika i osobny wariantu dla pozostałych ptaków siewkowych (rycyk, kszyk, krwawodziób, czajka);

2. Interwencja Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie – w związku z licznymi postulatami zgłoszonymi w ramach konsultacji PS WPR na lata 2023-2027, wprowadzono płatności do samców zarodowych bydła i koni ras zachowawczych oraz dodatkową płatność rekompensującą koszty udostępnienia buhajów w celu pozyskania nasienia.

Ponadto, przede wszystkim ze względu na zgłoszone przez Komisję Europejską uwagi, dokonano istotnej przebudowy rozdziału dotyczącego zielonej architektury WPR, w tym dokonano w nim uzupełnień w zakresie odniesień do Strategii „Od pola do stołu” i Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030.

Konkurencyjność i modernizacja gospodarstw rolnych

- w zakresie wsparcia na rzecz inwestycji w gospodarstwach rolnych zwiększono budżet o 169 mln euro i jednocześnie rozszerzono zakres wsparcia o operacje polegające na zwiększaniu dochodowości produkcji poprzez bezpieczne dla konsumenta i efektywne przedłużanie trwałości produktów, przechowywalnictwo oraz lepsze przygotowanie do sprzedaży (w tym bezpośredniej), w tym operacje polegające na budowie lub modernizacji budynków lub budowli lub zakupie nowego sprzętu do: przygotowywania, przechowywania, czyszczenia, sortowania, kalibrowania, konfekcjonowania produktów rolnych, a także o operacje dotyczące produkcji roślinnej polegające na zakupie maszyn do zbioru. Podwyższono także maksymalne kwoty możliwe do uzyskania przez rolników.

- w zakresie wsparcia premiowego dla młodych rolników zrezygnowano z warunku dot. podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na rzecz obowiązkowego uzyskiwania przychodów z prowadzonej działalności rolniczej na określonym poziomie.

- w zakresie wsparcia na rzecz tworzenia grup i organizacji producentów, jak również wspólnego ubiegania się o wsparcie wprowadzono preferencje na tego typu operacje w szeregu interwencji (np. wsparcie inwestycyjne w gospodarstwach rolnych).

- w zakresie poprawy dobrostanu zwierząt dodano preferencję dla hodowli bezuwięziowej w działaniu Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacje) oraz rozszerzono zakres interwencji Inwestycje przyczyniające się do ochrony klimatu i środowiska.

- wprowadzono szereg preferencji w działaniach inwestycyjnych i premiowych dla producentów/przetwórców produktów rolnictwa ekologicznego/systemów jakości żywności. Ponadto, wyodrębniono schemat wsparcia dla przetwórców zajmujących się przetwarzaniem produktów ekologicznych.

Wsparcie sektorowe

- w zakresie pszczelarstwa umożliwiono wsparcie kosztów zakupu pszczół z pasiek, które uzyskały rekomendację związków lub zrzeszeń pszczelarzy, gwarantujących między innymi, że matki pszczele w pakietach i odkładach pszczelich będą pochodziły z linii hodowlanych, dla których prowadzone są księgi lub rejestry.

- wprowadzono zmiany, co do beneficjentów wsparcia, umożliwiając skorzystanie z pomocy nie tylko indywidualnym pszczelarzom, ale także pszczelarzom za pośrednictwem organizacji pszczelarskich - zwiększono także limity wsparcia w przeliczeniu na pszczelarza otrzymującego pomoc za pośrednictwem organizacji pszczelarskiej.

Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich

- wprowadzono nową interwencję (nie było jej w I wersji planu) dotyczącą wsparcia infrastruktury na obszarach wiejskich w zakresie indywidualnych systemów oczyszczania ścieków oraz inteligentnych wsi (Smart Village).

- podwyższono limit wydatków EFRROW na rzecz interwencji LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) z wymaganych min. 5% do 8%.